

مقاله پژوهشی: بررسی جریان‌های سیاسی - مذهبی متأثر از گفتمان انقلاب اسلامی در

عراق و آثار آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران

[20.1001.1.24234621.1401.12.49.10.6](https://doi.org/10.124234621.1401.12.49.10.6)

مسعود مطهری نسب، فتح‌ا... کلانتری^۲

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۳/۷۰۷

تاریخ دریافت: ۹۸/۱۰/۲۹

چکیده

کشور عراق در طول تاریخ دارای تنوع قومی و مذهبی بوده و حاکمیت سیاسی آن بین اقوام و مذاهب مختلف در گردش بوده است. گروه‌های سیاسی - نظامی شکل گرفته در عراق مبتنی بر اصول مذهبی و اهداف سیاسی و نظامی متفاوت، درصدد تغییر وضع موجود به سمت وضعیتی مطلوب بوده‌اند. از سوی دیگر وضعیت پیچیده جریان‌های سیاسی و نظامی عراق و تاثیر فعالیت‌های آن‌ها بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران و روابط سیاسی بین دو کشور از اهمیت راهبردی برخوردار است. بر همین اساس مساله اصلی این پژوهش بررسی جریان‌های سیاسی - مذهبی متأثر از گفتمان انقلاب اسلامی در عراق و آثار آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران است. لذا تلاش شده است تا میزان انطباق جریان‌های سیاسی و نظامی متأثر از انقلاب اسلامی با گفتمان انقلاب اسلامی بررسی شده و تاثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران نیز مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. این پژوهش از نوع کاربردی بوده و با روش توصیفی - تحلیلی و ابزار پرسش‌نامه انجام شده و جامعه نمونه آن ۴۲ نفر است. نتایج پژوهش به طور کلی حاکی از آن است که به هر میزان خصوصیات فکری و عملکرد میدانی هر یک از گروه‌های سیاسی و نظامی عراق انطباق بیشتری با اصول گفتمان انقلاب اسلامی داشته باشد بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تاثیر مثبت دارند و به هر میزان از این اصول فاصله بگیرند تاثیری خنثی یا منفی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران دارند.

کلیدواژه‌ها: امنیت ملی، گفتمان انقلاب اسلامی، جریان‌های سیاسی و نظامی عراق

۱. دکترای علوم سیاسی - پژوهشگر پژوهشکده امنیت ملی (نویسنده مسئول) masoudmotaharinasab@gmail.com

۲. استادیار علوم دفاعی - راهبردی

مقدمه

از جمله راهبرد های جمهوری اسلامی ایران برای تامین و افزایش امنیت ملی خود تحلیل و بررسی گروه های سیاسی - نظامی کشورهای پیرامون مرزهای خود است. کشور عراق از مهمترین کشورهای هم مرز با جمهوری اسلامی ایران است که تحولات آن مستقیماً بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تاثیر گذار است. این کشور از جنوب با عربستان سعودی و کویت، از غرب با اردن و سوریه، از شرق با ایران و از شمال با ترکیه همسایه است. عراق در جنوب، مرز آبی کوچکی با خلیج فارس دارد. مساحت عراق ۴۳۸،۳۱۷ کیلومتر مربع است (گلی زواره، سرزمین اسلام، ۱۳۸۰: ۱۲۲). دین اصلی و رسمی عراق، اسلام است و حدود ۹۷ درصد جمعیت این کشور را مسلمانان تشکیل می‌دهند. از میان این ۹۷ درصد، بین ۶۰ تا ۶۷ درصد را شیعیان و بین ۳۳ تا ۴۰ درصد را اهل تسنن تشکیل می‌دهد. شیعیان عراق عمدتاً در مناطق جنوبی این کشور زندگی می‌کنند. بیشتر اهل تسنن عراق در مرکز این کشور و در راستای رودهای فرات و دجله در شمال بغداد زندگی می‌کنند. مسیحیان در حال حاضر نزدیک به ۳ درصد از جمعیت عراق را تشکیل می‌دهند که بیشتر آنها در شمال عراق و در استان‌های نینوا و دهوک زندگی می‌کنند. یهودیان و یزیدی ها نیز جمعیت اندکی از مردم عراق را تشکیل می‌دهند. ایران و عراق در طول تاریخ به دلیل اشتراکات مذهبی و فرهنگی و موقعیت ژئوپلیتیکی تاثیر گذاری های متقابلی بروی یکدیگر داشته اند. افزایش روابط سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایران و عراق، رفت و آمد مقامات و مردم دو کشور در سال های اخیر و همچنین نزدیکی سیاست ها، گرایشات و مواضع دو طرف نسبت به تحولات منطقه ای و بین المللی، باعث شده تهران و بغداد، بالاترین سطح روابط در طول تاریخ خود را داشته باشند. بنابراین هرگونه تهدید منطقه ای و فرا منطقه ای علیه امنیت ملی عراق و گفتمان‌های اسلامی موجود در عراق تهدیدی علیه امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران نیز می باشد. (اسدی، ۱۳۸۸: ۱۸۲). کشور عراق در طول تاریخ دچار اختلافات مربوط به تنوع قومیتی و مذهبی بوده و همواره با تسلط یک قوم یا مذهب مواجه بوده است. ساخت سیاسی و بافت اجتماعی عراق به طور کلی بحران زا است. در حالت کلی، هر تغییری در وضعیت قومی کشورهای همسایه، بر بافت قومی ایران و در نتیجه بر امنیت آن نیز مؤثر است. شکاف های اجتماعی عراق و حفظ تعادل میان هویت های مستقل کرد، سنی و شیعه در مناطق شمالی، میانی و جنوبی، همواره بر امنیت ایران مؤثر بوده است. اختلاف افکنی قومیتی (کرد و عرب) و مذهبی (شیعه و سنی) از جمله ابزارهای نظام سلطه جهت تهدید آفرینی علیه امنیت ایران مطرح بوده است. ظهور داعش در عراق و کشتار وحشیانه و ایجاد ویرانی های متعدد در شهرها تاثیرات امنیتی منفی مستقیمی بر کشورهای همسایه عراق خصوصاً ایران داشته است. استفاده از ابزار نرم دیپلماسی عمومی می تواند

گروه‌های اسلامی را حول محور مقاومت با مرکزیت اسلام سیاسی جمع نماید. رسانه‌های عرب‌زبانی نظیر شبکه العالم، روزنامه الوفاق و شبکه آی‌فیلم، از جمله مهم‌ترین ابزارهای اثربخش در عراق هستند. حضور قریب به چهارهزار دانشجوی عراقی در ایران و همچنین حضور چشمگیر دانشجویان عراقی در جامعه المصطفی و تحصیل به صورت مجازی و حضوری در این دانشگاه، از جمله همکاری‌های علمی و فناوری جمهوری اسلامی ایران و عراق است. وحدت میان شیعه و سنی و پرهیز از اختلاف، یکی از مهم‌ترین راهبرد های انقلاب اسلامی بوده‌است. جریان‌های سیاسی شیعه عراق، متأثر از جریان تشیع در ایران در راستای حفظ وحدت ملی و وحدت جهان اسلام، در پی برقراری اتحاد میان شیعه و سنی و اجتناب از قوم‌گرایی مخرب هستند. در جریان مقابله ارتش و نیروهای مردمی عراق علیه تروریست‌ها، اهل سنت و شیعیان در کنار هم به مبارزه با تروریست‌ها پرداختند. بسیج مردمی عراق اعلام کرده است که ۲۵ هزار رزمنده اهل سنت در صفوف حشدالشعبی عراق با تکفیری‌های داعش جنگیده‌اند. چنین وحدتی باعث می‌شود زمینه ضربه زدن به امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران نیز از بین برود. حضور مستشاران نظامی ایران در عراق و کمک به آزادسازی مناطق سنی نشین باعث شد دیدگاه اهل سنت نسبت به گفتمان انقلاب اسلامی مثبت شود. از سوی دیگر طی دهه ی اخیر، عراق میزبان زوار ایرانی و سایر کشور های همسایه برای زیارت عتبات عالیات و خصوصاً میزبانی از زوار پیاده روی اربعین بوده است و این موارد باعث همگرایی و همدلی بین ملت ایران و ملت عراق و زمینه ساز ظهور شکل‌گیری امت اسلامی شده است. عراق در کنار ایران و سوریه و لبنان موجب گسترش گفتمان انقلابی اسلامی شده و همین امر موجب افزایش امنیت ملی ایران شده است. گفتمان‌های شیعی شکل گرفته در عراق، با رهبری یک فقیه شیعه حرکتی رو به پیشرفت را مبتنی بر اصول و اهداف اسلامی شروع نموده و درصدد تغییر وضع موجود در راستای تحقق وضعیتی مطلوب می‌باشند. جمهوری اسلامی ایران از این فرصت بدست آمده استفاده نموده و علاوه بر اتخاذ رویکرد نظامی در راستای افزایش امنیت ملی خود، رویکرد فکری و فرهنگی را نیز برای جذب و ساماندهی گروه‌های اسلامی منطقه غرب آسیا از جمله حشد الشعبی عراق اتخاذ نموده و موجب افزایش توان دفاعی محور مقاومت و در نتیجه موجب افزایش امنیت ملی خود شده است. در خصوص اهمیت و ضرورت تحقیق باید بیان نمود که از جمله راهبردهای گفتمان انقلاب اسلامی همگرایی بین گروه‌های سیاسی و نظامی عراق و کشورهای اسلامی و همچنین تقویت و حفظ جبهه مقاومت اسلامی است که به موجب آن امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران نیز افزایش می‌یابد. بر همین اساس انجام این مقاله دارای اهمیت زیر است:

- مراکز تصمیم‌گیر مرتبط با سیاست خارجی و مراجع مربوط به سیاست‌های نظامی و دفاعی را در جهت شناخت هر چه بیشتر گروه‌های اسلامی و شیعی و چگونگی تاثیر گذاری آن‌ها بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران کمک می‌نماید. راهکار هاری مناسب برای همگرایی بیشتر بین گروه‌های سیاسی و نظامی عراق و تقویت محور مقاومت ارائه می‌دهد. همچنین عدم توجه به میزان و چگونگی تاثیر گذاری گروه‌های سیاسی عراق بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، احتمال بروز بحران امنیتی و شکل‌گیری نزاع‌های داخلی در عراق را بالا برده و موجب واگرایی بین احزاب سیاسی و گروه‌های نظامی محور مقاومت در عراق می‌شود و ممکن است باعث واگرایی از گفتمان انقلاب اسلامی شود و این واگرایی باعث تأثیرگذاری منفی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران گردد. از جمله این بحران‌ها اختلاف و شکاف بین گروه‌های مختلف اسلامی عراق از جمله گروه شیرازی‌ها، حشد الشعبی و جریان مقتدی صدر می‌باشد. بر همین اساس مساله اصلی این پژوهش بررسی جریان‌های سیاسی-مذهبی متأثر از گفتمان انقلاب اسلامی در عراق و آثار آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران است.

مبانی نظری و پیشینه‌شناسی تحقیق

پیشینه‌شناسی

۱- محمد سهرابی، امراله اشرفی و مرتضی کریمی (۱۳۹۵) در مقاله «کالبد‌شناسی احزاب و گروه‌های سیاسی عراق و تاثیر آنها بر روابط ایران و عراق» که با روش توصیفی تحلیلی انجام شده است به این نتیجه رسیده‌اند که گروه‌های شیعی و کردی بیشترین تاثیر را در توسعه یا کاهش رابطه میان عراق و ایران ایفا می‌کنند. ائتلاف این دو گروه با وجود داعش و دخالت دیگر همسایگان عرب سنی این کشور می‌تواند قوی‌ترین عامل همسوسازی سیاست‌های خارجی و منطقه‌ای عراق باشد و کنار گذاشتن هر یک از این احزاب عواقبی جبران‌ناپذیر به دنبال خواهد داشت. (سهرابی، اشرفی و کریمی، ۱۳۹۵).

۲- جاوید منتظران و سعید قربانی (۱۳۹۵) در مقاله «آینده پژوهی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران در بستر تحولات ژئوپلیتیکی، تمامیت ارضی و بحران‌های داخلی عراق» که با دو روش توصیفی تحلیلی و آینده‌پژوهی مبتنی بر سناریو نگاری انجام شده است به این نتیجه رسیده‌اند که: توجه به روند تحولات خاورمیانه و نیز چالش‌های ژئوپلیتیکی آن پنج سناریوی احتمالی طرح شد که احتمال پنجم، یعنی سناریوی تحقق نظام دموکراتیک در عراق بیشتر از احتمالات دیگر ارزیابی شده است. لذا روند دموکراتیک احتمال ظهور ماجراجویی افرادی مشابه صدام را در عراق که بیشترین آسیب را به ایران وارد نمود، کاهش می‌دهد. (منتظران و قربانی، ۱۳۹۵). در پژوهش حاضر تاثیر

گروه های سیاسی نظامی شیعی مانند: حشد الشعبی و جریان شیرازی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران نیز مورد تاکید و بررسی قرار گرفته است.

مفهوم شناسی:

۱- حزب و گروه سیاسی:

گروه های سیاسی در قالب گروه های فشار و نفوذ به دنبال تأثیرگذاری در ساخت قدرت سیاسی برای کسب مسئولیت ها و مناصب سیاسی به وجود می آیند. این گروه های سیاسی هنگامی که مجوز فعالیت از دولت مرکزی را داشته باشند و به طور رسمی ثبت شوند تبدیل به حزب سیاسی خواهند شد. حزب عبارت است از «گردهمایی پایداری گروهی از مردم که دارای عقاید مشترک و تشکیلات منظم اند و بایستی برای مردم برای به دست آوردن قدرت سیاسی از راه های قانونی مبارزه می کنند» (عالم، ۱۳۷۵: ۳۴۵).

۲- امنیت ملی:

امنیت یکی از بنیان های ضروری تأسیس حکومت ها و عامل تداوم بخش آن می باشد. امنیت حالت فراغت نسبی از تهدید یا حمله است. امنیت ریشه در درون انسان دارد. امنیت عبارت است از حفظ تعادل سیستم تضمین کننده موجودیت و نیازهای فردی و جمعی انسان، به نحوی که مانع از ایجاد نگرانی و ترس شود و موجب آرامش جامعه گردد (حافظ نیا، ۱۳۹۰: ۳۲۷). رابرت ماندل معتقد است: «امنیت ملی تعقیب روانی و مادی ایمنی است و اصولاً جزء مسئولیت حکومت های ملی است تا از بقای رژیم ها، نظام شهروندی و شیوه زندگی شهروندان خود در برابر تهدیدات خارجی ممانعت به عمل آورد» (ماندل، ۱۳۸۷: ۵۲).

۳- نظریه گفتمان ۱

گفتمان یک نظام معانی است که باورهای ما را نسبت به واقعیت های مختلف سیاسی و اجتماعی شکل می دهند؛ کلیت ساختار دهی شده ای است که از عمل مفصل بندی حاصل می شود. بدین ترتیب گفتمان ها بر سوژه ها چیره اند. سوژه ها تنها در برهه ی زمانی خاصی که یک گفتمان تضعیف می شود، خود را بازمی نمایند. در غیر این شرایط «مردم توسط گفتمان ها بازخواهی می شوند؛ یعنی در موقعیت های مختلف سخن گویی قرار می گیرند و مجبور هستند به گونه ای خاص سخن بگویند» (بخشایشی اردستانی، ۱۳۸۸: ۶۳). گفتمان ها از مجموعه ای از اصطلاحات تشکیل می شوند که

به شیوه ای معنادار به هم مرتبط شد و تصور و فهم ما از واقعیت و جهان را شکل می دهند (Gramsci, 2002: 139).

جهان واقع شاهد ظهور و افول گفتمان‌هایی هست که می‌آیند و می‌روند؛ بر این اساس تضعیف یک گفتمان که به‌عنوان گفتمان مسلط مطرح است، باعث ایجاد بحران می‌شود، از این‌رو گفتمان‌های رقیب تلاش می‌کنند تا به حل بحران بپردازند. بدین شکل یک رقابت میان گفتمان‌های متعدد شکل می‌گیرد که طی آن هر یک از گفتمان‌ها می‌کوشند تا به تقاضاهای متنوع پاسخ دهند. سرانجام در شرایط بحران از میان این گفتمان‌های متعدد رقیب، یک گفتمان مسلط می‌شود، گفتمانی که ادعا دارد، می‌تواند به بازسازی نظام اجتماعی اقدام کند. عنصر اساسی در ه مفصل بندی گفتمانی دال مرکزی است. دال مرکزی به عنوان نشانگان مرکزی یک گفتمان است که مانند یک میدان مغناطیسی، دیگر مفاهیم و نشانه‌ها را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد (بهرز لک، ۱۳۸۴: ۱۴۹). لاکلاو و موفه بر گفتمانی بودن تمام حوزه‌های اجتماعی (گفتارها، حوادث تاریخی، مصاحبه‌ها، سیاست‌گذاری‌ها، اعلامیه‌ها، اندیشه‌ها، سازمان‌ها و نهادها) تأکید می‌کنند (Howarth, 2000: 4).

۴- گفتمان انقلاب اسلامی

گفتمان انقلاب اسلامی از پانزدهم خرداد سال ۱۳۴۲ آغاز شد و با انتشار کتاب ولایت فقیه مبانی فکری آن پی‌ریزی شد و سپس تا پیروزی انقلاب اسلامی در قالب شعارهای مردمی در تظاهرات گسترش یافت و در آستانه انقلاب با رهبری امام خمینی (ره) تبدیل به گفتمان حاکم گردید. این گفتمان پس از امام خمینی (ره) با رهبری آیت‌الله خامنه‌ای و سخنان و رهنمودهای ایشان ادامه یافت است. گفتمان انقلاب اسلامی یعنی ظهور یک عقیده مکتبی در قالب تفکر جمعی که در الگوی سیاسی جمهوری اسلامی به منصف ظهور رسیده است عبارتند از: اصل خدامحوری، اصل ولایت فقیه مبتنی بر ولایت الهی، اصل حق تعیین سرنوشت انسان‌ها، اصل حق حیات و احترام برای همه انسان‌ها، اصل ظلم ستیزی و استکبار ستیزی، اصل عدالت خواهی، اصل معنویت خواهی، اصل عقل‌گرایی، اصل عام بودن مخاطبان اسلام، اصل صلح طلبی، اصل حمایت از مستضعفین جهان و همچنین اصل مردم سالاری دینی در قالب جمهوری اسلامی، اصل حاکمیت قانون الهی، اصل استقلال و آزادی و اصل حقوق بشر از جمله اصول اساسی گفتمان انقلاب اسلامی است (جهانیان و شفازاده، ۱۳۹۲: ۱۱۳).

نظریه گفتمان بر اساس اثبات خود و نفی دیگری شکل می‌گیرد. در ارتباط با نفی و اثبات گفتمان انقلاب اسلامی مقام معظم رهبری معتقدند: «علت دشمنی عمیق و آشتی ناپذیر استکبار و در رأس آنها آمریکا و شبکه‌ی صهیونیستی دنیا با جمهوری اسلامی، این است که جمهوری اسلامی یک «نفی» با

خود دارد، یک «اثبات» نفی استعمار، نفی سلطه پذیری، نفی تحقیر ملت به وسیله قدرت های سیاسی دنیا، نفی وابستگی سیاسی، نفی نفوذ و دخالت قدرتهای مسلط دنیا در کشور، نفی سکولاریسم اخلاقی؛ اباحیگری؛ اینها را جمهوری اسلامی قاطع نفی می کند. یک چیزهایی را هم اثبات میکند: اثبات هویت ملی، هویت ایرانی، اثبات ارزش های اسلامی، دفاع از مظلومان جهان، تلاش برای دست پیدا کردن بر قله های دانش؛ نه فقط دنباله روی در مساله دانش، و فتح قله های دانش؛ اینها جزو چیزهایی است که جمهوری اسلامی بر آنها پافشاری می کند. این نفی و این اثبات؛ اینها دلیل دشمنی آمریکا و دشمنی شبکه های صهیونیستی دنیاست «بر اساس مباحث مطرح شده و با توجه به تجزیه و تحلیل اندیشه های امام (ره) و مقام معظم رهبری و همچنین بر اساس تجزیه و تحلیل محتوای قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سند چشم انداز بیست ساله کشور ۱۴ اصل به عنوان اصول گفتمان انقلاب اسلامی در جدول زیر احصا گردیده است:

جدول (۱) بررسی اصول گفتمان انقلاب اسلامی

منبع	اصول	
توحید و معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا (اصل دوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)	اصول عقیدتی توحید، نبوت، امامت، عدل، معاد	۱
آن چیزی که به عنوان مبدأ مشروعیت این نظام محسوب می شود، یعنی ولایت الهی که منتقل می شود به فقیه (جامع شرایط)، مشروط است به پابندی بر احکام الهی (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۴/۰۳/۸۵).	اصل ولایت فقیه مبتنی بر حاکمیت ولایت الهی	۲
مسیر شما این است که جمهوری اسلامی را بپا کنید. من رأی به جمهوری اسلامی می دهم، نه یک کلمه کم، نه یک کلمه زیاد (صحیفه امام خمینی، جلد ۶، صفحه ۳۵۳)	اصل جمهوری اسلامی	۳
داشتن استقلال و طرد کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب و محور هر گونه استبداد و خودکامگی و انحصارطلبی (اصل دوم و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)	اصل استقلال	۴
تأمین همه حقوق و آزادی های مشروع و قانونی به صورت مساوی (اصل سوم، نوزدهم و بیستم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)	اصل آزادی	۵
رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه های مادی و معنوی (اصل دوم و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)	اصل عدالت	۶

۱. بیانات در دیدار اساتید و دانشجویان در دانشگاه علم و صنعت (۸۷/۹/۲۴) قابل دسترسی در لینک زیر:

۲. <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=4992>

منبع	اصول	
ایران در افق بیست ساله کشوری الهام بخش در جهان اسلام و دارای تعامل سازنده با جهان و تاثیر گذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای است (سند چشم انداز بیست ساله کشور) اتحاد ملل اسلامی و وحدت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام (اصل یازدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران).	اصل تعامل سازنده با جهان و اتحاد ملل اسلامی	۷
ایران در افق بیست ساله برخوردار از دانش پیشرفته و همچنین توانا و توانمند در تولید علم و فناوری است (سند چشم انداز بیست ساله کشور)	اصل توانمندی در علم و فن آوری	۸
ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی (اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)	اصل تعالی ایمان و اخلاق	۹
حمایت از مسلمانان، مظلومان و مستضعفان جهان (اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران) و جوب تبلیغ برای نمایش چهره نورانی اسلام و آرمان های جهانی اسلام و چشاندن میوه شیرین اسلام به جهانیان بخصوص مسلمانان مظلوم و مستضعفان جهان (صحیفه امام، ج ۲، ۲۸۲، ج ۹، ۲۸۱ و ج ۱۶، ۱۳۱ و ۴۴).	اصل حمایت از مستضعفان جهان	۱۰
امام خمینی در بیاناتی اشاره دارند: «سلامت و صلح جهان بسته به انقراض مستکبرین است و تا این سلطه‌طلبان بی فرهنگ در زمین هستند مستضعفین به ارث خود که خدای تعالی به آنها عنایت فرموده است نمی‌رسند» (صحیفه امام، ج ۱۲، ۱۴۴، ۱۳۵۸/۱۱/۱۹).	اصل مبارزه با استکبار جهانی	۱۱
"اسرائیل قیام مسلحانه بر ضد کشورهای اسلامی نموده است و بر دولت ها و ملت های اسلام، قلع و قمع آن لازم است. کمک به اسرئیل چه فروش اسلحه و مواد منفجره و چه فروش نفت حرام و مخالف با اسلام است. (اعلامیه مورخ ۱۳۴۶/۳/۱۸ خطاب به ملل و دول اسلامی بمناسبت جنگ ۱۹۶۷ اعراب و اسرئیل. صحیفه نور، جلد ۱، ص ۱۳۹) رهبر معظم انقلاب در سال ۱۳۹۴ در یک جمله تاریخی فرمودند « رژیم صهیونیستی ۲۵ سال آینده را نخواهد دید.»	اصل نابودی رژیم صهیونیستی	۱۲
«اسلام دین افراد مجاهدی است که به دنبال حق و عدالت‌اند. دین کسانی است که آزادی و استقلال می‌خواهند. مکتب مبارزان و مردم ضداستعمار است. اما این‌ها اسلام را طور دیگری معرفی کرده‌اند و می‌کنند. تصور نادرستی که از اسلام در اذهان عامه به وجود آورده و شکل ناقصی که در حوزه‌های علمیه عرضه می‌شود، برای این منظور است که خاصیت انقلابی و حیاتی اسلامی را از آن بگیرند.» (امام خمینی، ۱۳۶۰: ۷)	اصل اسلام انقلابی و سیاسی	۱۳
«ما تابع آراء ملت هستیم. ملت ما هرطور رأی داد ما هم از آن تبعیت می‌کنیم. ما حق نداریم، خدای تبارک و تعالی به ما حق نداده است، پیغمبر اسلام به ما حق نداده است که ما به ملتمان یک چیز را تحمیل کنیم.» (امام خمینی، ۱۳۸۵، ج ۱۱، ۳۴) «اینجا آراء ملت حکومت می‌کند، اینجا ملت است که حکومت را در دست دارد. این ارگان‌ها را ملت تعیین کرده است و تخلف از حکم ملت برای هیچ یک از ما جایز نیست و امکان ندارد» (امام خمینی، ۱۳۸۵، ج ۱۴، ۱۶۵)	اصل مردمی بودن	۱۴

تقسیم بندی و تشریح احزاب و گروه های شیعی عراق:

در حال حاضر در حدود ۶۰ حزب سیاسی قانونی و غیر قانونی در عراق فعال هستند که در حدود ۳۰ حزب در مجلس عراق دارای نماینده هستند. مهمترین احزاب و گروه های شیعی در عراق به این شرح است: ۱. جماعه العلماء؛ ۲. حزب الدعوه الاسلامیه؛ ۳. سازمان عمل اسلامی؛ ۴. مجلس اعلاى انقلاب اسلامی؛ ۵. حزب فضیلت اسلامی عراق؛ ۶. گروه سرایا اسلام جریان موسوم به صدری های عراق. ۷. جریان موسوم به شیرازی ها ۸. گروه های حشد الشعبی. در ادامه مهمترین جریان ها و احزاب اسلامی عراق تشریح می گردد:

۱- احزاب با محوریت علما

در سال ۱۹۵۸، گروهی از روحانیون مانند شیخ مرتضی آل یاسین (دایی شهید محمدباقر صدر)، سید اسماعیل صدر، سید محمدباقر صدر، شیخ حسین همدانی، سید محمد جمال هاشمی، شیخ محمد طاهر آل شیخ راضی، شیخ محمدتقی جواهری و سید محمدتقی بحر العلوم حزب جماعه العلماء را با هدف پل زدن بین اسلام و اقشار گوناگون امت عراق پایه گذاری کردند (برنا بلداجی، ۱۳۸۳: ۱۵۳). اما پس از آن، به علت بروز تنش های سیاسی، «جماعه العلماء» به سه طیف مشخص تقسیم شد که عبارت بودند از: **گروه نخست:** سید محمدباقر حکیم، سید حسن صدر، سید عبدالعزیز حکیم و سید صدرالدین قبانچی؛ **گروه دوم:** شیخ محمدباقر ناصری، سید کاظم حائری، شیخ محمدمهدی آصفی، سید عبدالرحیم شوکی، شیخ محمدرضا ساعدی گروهی بودند که گرایش های «حزب الدعوه» داشتند؛ **گروه سوم:** جریان موسوم به شیرازی ها بودند که در قالب «سازمان عمل اسلامی» قابل تعریف هستند و مهم ترین چهره های آن عبارت بودند از: سید محمد شیرازی، مرجع و رهبر معنوی پیشین «سازمان عمل اسلامی»، و همچنین سید محمدتقی مدرسی و ابراهیم المطیری. از دیگر رهبران این سازمان بودند. این سه طیف به تدریج، به دو طیف همگرا با گفتمان انقلاب اسلامی ایران با پذیرش «نظریه ولایت فقیه» با قرائتی که ایران از آن ارائه داد و طیف مستقل، با گرایش های «حزب الدعوه» تقسیم شدند. سید محمدباقر حکیم، سید محمود هاشمی، سید کاظم حائری، محمدمهدی آصفی، سید عبدالعزیز حکیم و دیگران طیف همگرا با ایران بودند. سید حسن صدر، شیخ محمدرضا ساعدی، سید محمدحسین بحر العلوم، شیخ

۱. مقاله: «ساختار حکومت عراق» قابل دسترسی در لینک زیر:

محمدباقر ناصری طیف مستقل با «گرایش‌های حزب الدعوه» و رویکردهای دموکراتیک‌تر بودند (سهرابی، ۱۳۹۵: ۱۶۷).

در ادامه حرکت‌های سیاسی علمای عراق، ایت‌الله شهید سید محمد باقر صدر شرایط تاسیس حزب الدعوه که مهم‌ترین حزب شیعی در ساختار سیاسی عراق بود را فراهم نمود. «حزب الدعوه» به‌عنوان بانفوذترین حزب شیعی عراق به رهبری شورایی معتقد است. بخشی از بازماندگان این حزب که همچنان همگام با عقاید نظرات ایت‌الله شهید سید محمد باقر صدر پیش می‌رفتند «قوات الشهید الصدر»، را به‌عنوان یکی از گروه‌های مقاومت به دست گرفته و گسترش دادند. «قوات الشهید الصدر» یک نیروی شبه نظامی است که بیشتر از سربازان عراقی پناهنده به نیروهای ایرانی در جنگ علیه نیروهای بعثی شکل گرفت. این گروه در جریان حمله تروریست‌های تکفیری به عراق به بسیج مردمی عراق با عنوان حشدالشعبی پیوست. در حال حاضر ابوجاسم ناصری دبیر کل قوات الشهید الصدر است.^۱

۲- مجلس اعلای انقلاب اسلامی و جنبش ملی حکما:

مجلس اعلا در مراحل اولیه، حاضر به افشای نام اعضای خود نبود. در این مدت که ۳۰ ماه به طول انجامید سید محمود هاشمی شاهرودی عهده‌دار ریاست مجلس اعلا بود. اعضای مجلس بعد از این دوره، سید محمدباقر حکیم را به ریاست مجلس برگزیدند و وی حدود ۱۹ سال عهده‌دار این مسئولیت بود. پس از ترور محمدباقر حکیم، ریاست مجلس بر دوش برادرش سید عبدالعزیز حکیم افتاد و بعد از درگذشت عبدالعزیز، فرزندش سید عمار حکیم ریاست مجلس اعلا را به عهده گرفت (قاسمی، ۱۳۹۳: ۷۶). او نیز در سال ۱۳۹۶ از ریاست مجلس استعفا داد. در پی این استعفا، همام حمودی رسماً به‌عنوان رئیس مجلس انتخاب شد. این تشکل چند روزنامه دارد که از جمله می‌توان به الشهاده والمبلغ اشاره کرد و دو رسانه صوتی به نام صدای الثورة الاسلامیه و صدای مجاهدین که منعکس‌کننده نظرات مجلس اعلا است. مجلس اعلا در حال حاضر ۱۰ نشریه منتشر می‌کند و دارای چند ایستگاه فعال رادیویی، سایت اینترنتی و یک کانال تلویزیونی است که البته ساعات محدودی برنامه دارد. همچنین با توجه به اینکه تعداد قابل توجهی از عراقی‌ها در

^۱ مقاله «گروه‌های مقاومت مردمی عراق؛ از مقابله با رژیم بعث تا مبارزه با داعش» قابل دسترسی در لینک زیر:

ایران و به ویژه در تهران اقامت دارند چند درمانگاه در تهران، شهرری و ورامین دارد (قاسمی، ۱۳۹۳: ۷۳). از ایده‌های این مجلس، تشکیل نظام سیاسی شیعه‌محور است، اما این گروه در حال حاضر از این ایده صرف نظر کرده است و تشکیل حکومت دموکراتیک بر پایه انتخابات را دنبال می‌کند که حول وحدت ملی انجام شود(همان، ۷۶). جریان حکمت ملی در ۲۴ جولای ۲۰۱۷ (۲ مرداد ۱۳۹۶) پس از خروج عمار حکیم از مجلس اعلاى اسلامی عراق ایجاد شد و در جریان انتخابات ۱۲ می ۲۰۱۸ (۲۲ اردیبهشت ۱۳۹۷) موفق به کسب ۱۹ کرسی شد. رهبری این جنبش بر عهده عمار حکیم است. این ائتلاف معتقد به اسلام سیاسی است. جنبش ملی حکما روابط تنگاتنگی با جمهوری اسلامی ایران داشته و از جمله مخالفین سلطه آمریکا در عراق و منطقه است. عمار حکیم پیش از این ریاست مجلس اعلاى انقلاب اسلامی عراق را بر عهده داشت عمار حکیم با تاسیس جنبش ملی حکما و با اتخاذ رویکردی دموکراتیک و تعاملی سعی در جذب گروه های متعدد از اقشار جامعه و خصوصا جوانان دارد. عمار حکیم معتقد است سیستم حکومتی غیر متمرکز بهترین گزینه برای حل بسیاری از مشکلات از جمله فساد اداری، عقب‌ماندگی سیستم مدیریتی و بیکاری شدید در عراق است. از دیدگاه او، فدرالیسم گزینه‌ای نیست که آن را بپذیریم یا با آن مخالفت کنیم بلکه یک حقیقت در قانون اساسی کشور است. اما در عین حال باید اختیارات دولت مرکزی مورد احترام قرار گیرد تا یک دولت قدرتمند در کشور حاکم باشد. سید عمار حکیم معتقد است. عمار حکیم نزد شیعیان و به طور خاص مردم جنوب عراق محبوبیت زیادی دارد و به لحاظ خط مشی عقلایی درحوزه دین و سیاست همواره مورد اقبال مردم بوده است. اجریمان حکمت ملی در حال حاضر به عنوان جریان منقد دولت فعال است. جنبش ملی حکما به رهبری عمار حکیم که معتقد به اسلام سیاسی بوده و روابط دوستانه ای با جمهوری اسلامی ایران داشته و از جمله مخالفین سلطه آمریکا بر عراق و منطقه می باشد، ۱۶ کرسی این دوره مجلس عراق را بدست آورد. ۲

۱. مقاله « حکمت حکیم، یک پای ثابت پارلمان عراق» قابل نمایه در لینک زیر:

۱. www.isna.ir/news/۹۷۰۳۰۱۰۰۰۴۰

۲. مقاله: انتخابات مجلس عراق (۲۰۱۸) قابل دسترسی در لینک زیر:

۳- ائتلاف سائرون

ائتلاف سائرون به ریاست مقتدی صدر از منظر سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا را اشغالگر و استثمارگر می‌داند و بر همین اساس نباید با چنین کشوری تعامل نمود. جریان صدر از محبوبیت و پایگاه مردمی گسترده‌ای در عراق، به جز اقلیم کردستان برخوردار است به‌علاوه، جریان صدر بزرگ‌ترین نیروی نظامی و آموزش‌دیده در عراق را دارا است که تحت عنوانی چون «ارتش امام مهدی (عج)»، «تیپ‌الیوم الموعود» و «گردان‌های السلام» فعالیت داشته‌اند.

از لحاظ تاثیر پذیری جریان صدر از گفتمان انقلاب اسلامی می‌توان به این موارد اشاره نمود: سیدمرتضی، برادر بزرگ‌تر مقتدا اکنون در قم زندگی می‌کنند و دفتر سیدمقتدا در قم با آزادی و به راحتی به فعالیت خود ادامه می‌دهد، شخص مقتدا صدر نیز مدت زیادی در جمهوری اسلامی ایران اقامت داشته و در حوزه علمیه قم مشغول تحصیل بوده است. در انتخابات مجلس عراق در ۱۲ مه ۲۰۱۸ برگزار شد مقتدی صدر یک لیست مشترک با حزب کمونیست عراق که (ائتلاف سائرون) اتحاد انقلابیون برای اصلاحات نام دارد را معرفی کرد. این ائتلاف بر اساس همکاری‌های پیشین با کمونیست‌ها از سال ۲۰۱۶ است که هر دوی آن‌ها تظاهرات‌هایی در بغداد علیه فساد و فرقه‌گرایی در دولت را سازمان‌دهی کردند. مقتدی صدر در نهایت پس از اشغال شهر موصل به دست داعش و صدور فتوای جهاد کفایی از سوی آیت‌الله العظمی سیستانی، گروه سرایا السلام (گردان‌های صلح) را تشکیل داد. در ابتدا هدف گروه سرایا السلام تنها حفاظت از مساجد و اماکن مقدس شیعیان و اهل سنت عراق بود، اما در ادامه اعضای این گروه در درگیری‌های متعدد با داعش در مناطق مختلفی همچون سامراء، دیالی، امرلی و جرف الصخر شرکت کردند.^۱

۴- ائتلاف دولت قانون

در ائتلاف دولت قانون علاوه بر حزب نوری مالکی (حزب الدعوه)، گروه‌های دیگری همچون برخی از سران قبایل اعراب، کرد‌های شیعه، مسیحیان و افراد مستقل حضور دارند. شعار این ائتلاف «امنیت، خدمات و حکومت مرکزی مقتدر» است. نزدیک‌ترین روابط بین جمهوری اسلامی ایران و عراق در دوران نوری مالکی رقم خورده است. در زمان نوری مالکی برای نخستین بار ایران و آمریکا پای میز مذاکره نشستند و درباره آینده عراق و چگونگی تامین امنیت آن با یکدیگر گفت‌وگو کردند. بزرگ‌ترین دستاورد امنیتی ایران و عراق در طول دوران نخست

۱ مقاله «سرایا السلام» قابل دسترسی در سایت زیر:

وزیری نوری مالکی خروج نیروهای امریکایی بوده است. نوری المالکی نخست وزیر پیشین عراق در کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی که در سال ۱۳۹۷ در ایران برگزار شد، اذعان داشت: ما بر سازمان ها و حکومت ها تکیه نداریم بلکه بر ملت ها، امت اسلامی، افراد آگاه، جنبش های مقاومت، علمای امت اسلامی و در مقدمه همه آن‌ها به جمهوری اسلامی ایران متکی هستیم.^۱

۵- ائتلاف نصر:

در آستانه انتخابات پارلمان ۲۰۱۸ عراق ائتلاف نصر عراق به رهبری حیدر العبادی تشکیل شد. این ائتلاف مجموعه ای از احزاب و جریان های سیاسی است و تعداد آنها حدود ۶۰ یا ۷۰ گروه می باشد. تشکیل شد. همین کثرت، علاوه بر اذعان بسیاری از شخصیت های آن نشان داد که عملاً این ائتلاف افق سیاسی و دیدگاه سیاسی روشنی ندارد و با هدف تشکیل یک ائتلاف بزرگ برای جذب آرای حداکثری شکل گرفته است. نداشتن افق سیاسی مشترک میان جریان های ملحق شده به این ائتلاف آینده متشنجی را برای آن رقم می زند. لذا اتحاد بین این جریان ها به طول نینجامید و سازمان بدر و جنبش عصاب الحق از ائتلاف نصر عراق شدند. اکثریت این ائتلاف شیعه هستند اما به لحاظ گفتمان های فکری و عقیدتی دارای گرایش های سکولار می باشند. ائتلاف نصر جریانی میانه رو است و تمایل به گسترش روابط عراق با آمریکا و غرب دارند و با جمهوری اسلامی ایران در برخی مواضع بین المللی دارای اختلاف هستند. حیدر عبادی، نخست وزیر عراق، رهبری ائتلاف موسوم به «النصر» (به معنای پیروزی، اشاره ای به پیروزی بر داعش) را برعهده داشت.^۲

۶- جریان شیرازی ها

شیرازی ها بازمانده خاندان معروف فقاها و مرجعیت در ۱۵۰ سال گذشته اند که شخصیت هایی چون آیت الله سیدحسن شیرازی معروف به میرزای شیرازی، صاحب فتوای مشهور تحریم تنباکو و آیت الله میرزا محمدتقی شیرازی رهبر مقابله با اشغال عراق توسط انگلیس را پرورش داده اند. بنیان گذاران فرقه شیرازی ها سید محمد شیرازی، سید محمدتقی مدرسی، شیخ محسن حسینی و سید هادی مدرسی هستند. اهداف فرقه شیرازی ها به شرح زیر است:

۱. سخنرانی نوری مالکی در سی و دومین کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی قابل نمایه در لینک زیر:

<https://www.isna.ir/news/97090300894>

۲. مقاله: انتخابات مجلس عراق (۲۰۱۸) قابل دسترسی در لینک زیر:

۱- تأکید بر مسائل اختلافی شیعه و سنی

این جریان با اهانت به مقدسات اهل سنت و تشویق هواداران به سب و فحاشی علیه سه خلیفه و عایشه همسر حضرت رسول (ص)، به احساسات مذهبی اهل سنت علیه شیعه دامن زده و در مقابل بزرگداشت هفته وحدت (۱۲ تا ۱۷ ربیع) ایام ۹ تا ۱۵ ربیع‌الاول را هفته برائت نامیده است.

۲- ترویج خرافه‌ها و اعمال غیرمتعارف مذهبی

جریان شیرازی بر خلاف نظر اکثر علمای شیعی مهم‌ترین مصادیق بزرگداشت شعائر حسینی را در مواردی چون قمه‌زنی، استفاده از زنجیر تیغ‌دار و راه رفتن روی خار و آتش و ... در مراسم عزاداری دانسته و تنها از هیأت‌هایی که به این اقدامات مبادرت می‌ورزند پشتیبانی مالی می‌کنند.

۳- حرمت‌شکنی حریم مراجع و توهین به علما

گرچه اولویت این جریان، نفوذ به بیوت مراجع و علماء دینی است ولی آنجا که از این خط بازمانده و نتواند همراهی مراجع و علما را کسب کنند رو به هتاک و بی‌اعتبارسازی آنان می‌آورند که حرمت‌شکنی علیه آیات عظام بهجت، مکارم و امام خامنه‌ای نمونه آن است.

۴- از مهم‌ترین اقدامات تفرقه‌انگیز این گروه منتسب به شیعه در فضای ماهواره‌ای جهان، می‌توان به تأسیس چند شبکه فارسی و عربی‌زبان با نام‌های شبکه جهانی امام حسین (۱ و ۲ و ۳) مرجعیت، فدک، سلام، اشاره کرد که در ایام محرم با تبلیغ شنیع‌ترین مسائل با عنوان شعائر حسینی، باعث وحشت مردم دنیا از شیعیان می‌شوند. یاسرالحیب هم‌اکنون یکی از اعضای فعال این گروه است، او روزنامه‌ای با نام «shianewspaper» منتشر می‌کند، حوزه علمیه «امامین عسکریین» را در لندن تأسیس کرده و صاحب شبکه ماهواره‌ای «فدک» است. عملکرد جریان شیرازی‌ها باعث نتایج بین‌المللی زیر شده است:

الف) شیخ عبدالعزیز آل‌الشیخ، مفتی اول سعودی، در برابر این اقدام یاسر الحیب نسبت به عایشه، چنین واکنش نشان می‌دهد: «بعد از اسائه ادب یاسر الحیب به أم المؤمنین، عایشه، انتشار مذهب تشیع در کشورهای عربی و اسلامی متوقف می‌شود.» وی در دیدار خود با ائمه جمعه و جماعات مساجد عربستان سعودی گفت: «سخنان یاسرالحیب، روحانی شیعه کویتی، باعث شد تا بسیاری از اهل سنت که تمایلی به تشیع داشتند، از مسیر انحرافی خود برگشته و راه مستقیم (سنی بودن) را برگزینند.» آل‌الشیخ ادامه داد: «مخبرین ما در کشورهای عربی به من اطلاع دادند، عده زیادی از اهل سنتی که شیعه شده بودند، به‌خصوص در شمال آفریقا، پس از گفته‌های یاسرالحیب متوجه شده‌اند که تشیع مذهبی باطل است و به مذهب حق برگشته‌اند.»

سخنان یاسرالحیب، مشکلات بسیاری برای شیعیان کویت و عربستان نیز به بار آورد؛ از این رو، جمعی از علما و فرهیختگان شیعه عربستان استفتایی را خدمت مقام معظم رهبری (ارسال کردند و معظم له در پاسخ فرمودند: اهانت به نمادهای برادران اهل سنت، از جمله اتهام زنی به همسر پیامبر اسلام(ص)، حرام است. این موضوع، شامل زنان همه پیامبران و به ویژه سیدالانبیاء، پیامبر اعظم، حضرت محمد، می شود. ج) ماهاتیر محمد، نخست وزیر سابق مالزی، در یک سفر دوره‌ای به ایران، از جمهوری اسلامی ایران خواست تا در مالزی برای تبلیغ اسلام و مبارزه با فرقه ضاله بهائیت به آنها کمک کند. اما فعالیت‌های جریان شیرازی در مالزی و مبارزه رسمی با خلفا، موجب نزاع میان شیعه و سنی شد و به شعارنویسی‌های خیابانی انجامید و در نتیجه ماهاتیر محمد که مدافع جمهوری اسلامی بود، درخصوص خطر گسترش شیعه در مالزی هشدار داد. (کردی و پاکیزه، ۱۳۹۴: ۶۸).

۷- گروه‌های انقلابی - نظامی داوطلب (حشد الشعبی)

بسیج مردمی عراق مجموعه نیروهای شبه نظامی داوطلب عراقی که در سال ۱۳۹۴ شمسی و ۲۰۱۵ میلادی برای مقابله با حملات داعش به شهرهای عراق سازمان دهی شدند. در زبان عربی «حشد» به معنای جماعت، گروه و جمعیت است و «شعب» نیز در عربی معاصر به معنای گروهی از مردم با مشترکاتی خاص است. این اصطلاح امروزه برای نیروهای بسیج مردمی در عراق به کار می رود. این سازمان، در پاسخ به دعوت دولت عراق و آیت الله سیستانی مرجع شیعه، در نجف، در قالب نیرویی نظامی در کنار ارتش تشکیل شد. ف رأیند شکل گیری الحشد الشعبی در عراق، سه مرحله داشته است: ۱) دستور نخست وزیر ۲) فتوای آیت الله سیستانی ۳) مشروعیت قانونی عمدتاً ساختار و بدنه نظامی حشد شعبی را شیعیان عراق تشکیل می دهند اما برخی عشایر سنی عراق از استان صلاح الدین، استان نینوا و استان انبار و مسیحیان عراقی نیز به آن ملحق شدند. قومیت‌های مختلف این کشور اعم از از عرب، کُرد و ترکمن نیز عضو الحشد الشعبی هستند. فالح فیاض فرمانده کل الحشد الشعبی، ابو مهدی مهندس فرمانده میدانی و احمد اسدی، سخنگوی رسمی الحشد الشعبی است. حشد الشعبی شامل بیش از ۴۲ تیپ است. برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: سازمان بدر، عصاب اهل الحق، کتائب حزب الله، قوات الشهيد الصدر، حرکة النجباء، سرایا السلام، سرایا العتبات، کتائب سیدالشهداء، کتائب التيار الرسالی، سرایا الخراسانی، سرایا عاشوراء، قوات وعدالله، فرقه العباس القتالیه.^۱

۱ مقاله: ساختار حشد شعبی عراق تشکل نظامی مردمی قابل دسترسی در لینک زیر:

روش‌شناسی تحقیق

در این پژوهش روش توصیفی - تحلیلی مورد استفاده قرار گرفته است. در ابتدا با روش اسنادی و کتابخانه‌ای، اطلاعات جامعی پیرامون موضوع تحقیق جمع‌آوری شد و آراء و فعالیت‌های گروه‌های مختلف سیاسی و نظامی عراق تحلیل شد و در ادامه با استفاده از روش پیمایشی و با ابزار پرسشنامه اطلاعات جامعه آماری در جهت پاسخ‌دهی به مسأله پژوهش مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. محدوده زمانی این پژوهش از سقوط حزب بعث در عراق و در ادامه ظهور گروه‌های تروریستی مانند داعش تا ۱۳۹۸ شمسی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق از صاحب‌نظران و نخبگان نظامی و دفاعی و متخصصان در حوزه‌ی امنیت ملی، حوزه ژئوپلیتیک، حوزه علوم سیاسی و روابط بین‌الملل، تشکیل شده است. تعداد جامعه آماری ۴۲ نفر می‌باشد. با توجه به اینکه حجم جامعه آماری کمتر از ۱۰۰ نفر است، نمونه آماری همان جامعه آماری بوده و روش نمونه‌گیری به‌صورت تمام‌شمار می‌باشد. در این پژوهش برای احراز روایی پرسشنامه، محقق اقدام به مصاحبه با افراد متخصص و خبره نموده و تعداد ۷ سؤال را در قالب پرسش‌نامه پنج‌گزینه‌ای برای توزیع در میان جامعه‌ی نمونه تنظیم نموده است. پایایی (اعتبار) پرسش‌نامه از طریق آلفای کرونباخ محاسبه شد و میزان آن ۷۸ درصد بود که نشان‌دهنده انسجام و ثبات درونی قابل قبول پرسش‌نامه است. جامعه نمونه ۴۲ نفر از اساتید دانشگاه و مدیران اجرایی و فرماندهان نظامی تشکیل شده است:

جدول (۲) معیارهای جامعه‌شناختی

معیار	نوع و میزان	تعداد
میزان سنوات	۱۰ سال	۱۲ نفر
	۲۰ سال	۲۵ نفر
	۳۰ سال	۵ نفر
تخصص و شغل	اساتید حوزه روابط بین‌الملل، حوزه دفاعی-راهبردی و مطالعات منطقه‌ای (منطقه غرب آسیا)	۲۷ نفر
	مدیران سیاسی و فرهنگی	۵ نفر
	فرماندهان نظامی و متخصصین شاغل در نیروهای مسلح	۱۰ نفر
	دکتری مطالعات منطقه‌ای (منطقه غرب آسیا)	۲۱ نفر

مدرک تحصیلی	دکتری علوم سیاسی و اندیشه سیاسی	۷ نفر
	دکتری علوم دفاعی- راهبردی	۹ نفر
	دکتری اندیشه سیاسی و مطالعات فرهنگی	۵ نفر

باتوجه به اینکه اکثر مخاطبین پرسش نامه این تحقیق دارای بیست سال به بالا سابقه خدمت، تدریس و پژوهش در حوزه های مختلف مدیریتی، فرماندهی و دانشگاهی دارند و همچنین اکثر مخاطبین پرسش نامه این تحقیق متخصصین نظامی و اساتید دانشگاه خصوصا در حوزه روابط بین الملل، حوزه دفاعی- راهبردی و حوزه مطالعات منطقه ای هستند. و از سوی دیگر نظر به اینکه همه مخاطبین پرسش نامه این تحقیق دارای مدرک تحصیلی دکتری بوده و گرایش مدرک تحصیلی اغلب ان ها در ارتباط مستقیم با موضوع پژوهش می باشد، نتایج این تحقیق از روایی نسبتا بالایی برخوردار بوده و قابل اطمینان است.

تجزیه و تحلیل داده ها های پرسش نامه:

۱) اختلاف سیاسی بین گروه های اسلامی عراق به چه میزان بر کاهش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تأثیر گذار است؟ (الف) خیلی زیاد (ب) زیاد (ج) متوسط (د) کم (ی) خیلی کم

تحلیل سؤال اول:

بر اساس پاسخ های ارائه شده توسط متخصصین، اختلاف سیاسی بین گروه های اسلامی عراق به طور میانگین تأثیر متوسطی (متمایل به زیاد) بر کاهش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران دارد. بر همین اساس می توان چنین تحلیل نمود که به هر میزان قبیله گرایی و فرقه گرایی در عراق کاهش یابد میزان امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران افزایش خواهد داشت.

جدول فراوانی سوال اول:

درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	محاسبه بر اساس طیف لیکرت
۵۷.۱	۵۷.۱	۵۵.۸	۲۴	۳.۰۰
۸۱.۰	۲۳.۸	۲۳.۳	۱۰	۴.۰۰
۱۰۰.۰	۱۹.۰	۱۸.۶	۸	۵.۰۰
	۱۰۰.۰	۹۷.۷	۴۲	جمع
		۲.۳	۱	داده های گمشده
		۱۰۰.۰	۴۳	جمع کلی

۲) فعالیت های نظامی حشد الشعبی عراق تا چه میزان بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تأثیر داشته است؟ الف) خیلی زیاد ب) زیاد ج) متوسط د) کم ی) خیلی کم
تحلیل سؤال دوم:

بر اساس پاسخ های ارائه شده توسط متخصصین، حشد الشعبی عراق به طور میانگین تأثیر زیادی بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است. بر همین اساس جمهوری اسلامی ایران به هر میزان در راستای توانمند سازی دفاعی و نظامی حشد الشعبی از طریق نیروهای متخصص مستشاری اقدام نماید موجب افزایش امنیت ملی خود خواهد شد.

جدول فراوانی سوال دوم:

درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	محاسبه بر اساس طیف لیکرت
۲.۴	۲.۴	۲.۳	۱	۳.۰۰
۵۹.۵	۵۷.۱	۵۵.۸	۲۴	۴.۰۰
۱۰۰.۰	۴۰.۵	۳۹.۵	۱۷	۵.۰۰
	۱۰۰.۰	۹۷.۷	۴۲	جمع
		۲.۳	۱	داده های گم شده
		۱۰۰.۰	۴۳	جمع کلی

۳) افزایش تعداد زائرین اربعین امام حسین (ع) به چه میزان بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تأثیر گذار است؟ الف) خیلی زیاد ب) زیاد ج) متوسط د) کم ی) خیلی کم
تحلیل سؤال سوم:

بر اساس پاسخ های ارائه شده توسط متخصصین، افزایش تعداد زائرین اربعین امام حسین (ع) به طور میانگین تأثیر زیادی بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است. بر همین اساس می توان چنین تحلیل نمود که به هر میزان بر کمیت و کیفیت حماسه اربعین سرمایه گذاری و فرهنگ سازی شود موجبات اتحاد بین شیعیان ایران و عراق و سایر مسلمانان کشورهای اسلامی خواهد شد و همین امر و موجب افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران خواهد شد.

جدول فراوانی سوال سوم:

درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	محاسبه بر اساس طیف لیکرت
۴۵.۲	۴۵.۲	۴۴.۲	۱۹	۳.۰۰
۱۰۰.۰	۵۴.۸	۵۳.۵	۲۳	۴.۰۰
	۱۰۰.۰	۹۷.۷	۴۲	جمع
		۲.۳	۱	داده های گمشده
		۱۰۰.۰	۴۳	جمع کلی

۴) افزایش قدرت نظامی جریان مقتدی صدر تا چه میزان بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تأثیر دارد؟ الف) خیلی زیاد ب) زیاد ج) متوسط د) کم ی) خیلی کم
تحلیل سؤال چهارم:

بر اساس پاسخ های ارائه شده ، افزایش قدرت نظامی جریان مقتدی صدر به طور میانگین تأثیر منفی بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است. نوسان در موضع گیری های متفاوت مقتدی صدر نسبت به جمهوری اسلامی ایران و عربستان سعودی، همچنین درگیری های متعدد نیروهای تحت امر وی با سایر گروه های شیعی باعث شده است تا متخصصین تأثیر افزایش قدرت نظامی مقتدی صدر را بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران بسیار کم ارزیابی کنند.

جدول فراوانی سوال چهارم:

درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	محاسبه بر اساس طیف لیکرت
۷.۱	۷.۱	۷.۰	۳	۱.۰۰
۷۸.۶	۷۱.۴	۶۹.۸	۳۰	۲.۰۰
۱۰۰.۰	۲۱.۴	۲۰.۹	۹	۳.۰۰
	۱۰۰.۰	۹۷.۷	۴۲	جمع
		۲.۳	۱	داده های گمشده
		۱۰۰.۰	۴۳	جمع کلی

۵) جریان شیرازی ها در عراق تا چه میزان بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تأثیر داشته است؟ الف) خیلی زیاد ب) زیاد ج) متوسط د) کم ی) خیلی کم
تحلیل سؤال پنجم:

بر اساس پاسخ‌های ارائه شده توسط متخصصین، جریان شیرازی‌ها به‌طور میانگین تأثیر منفی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است. از جمله دلایل این تأثیر بسیار کم، ارتباط داشتن جریان شیرازی‌ها با دولت انگلستان و همچنین انجام فعالیت‌های تبلیغی علیه جمهوری اسلامی و تضعیف ارزش‌های انقلاب اسلامی می‌باشد.

جدول فراوانی سوال پنجم:

درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	محاسبه بر اساس طیف لیکرت
۴۵.۲	۴۵.۲	۴۴.۲	۱۹	۱.۰۰
۱۰۰.۰	۵۴.۸	۵۳.۵	۲۳	۲.۰۰
	۱۰۰.۰	۹۷.۷	۴۲	جمع
		۲.۳	۱	داده‌های گمشده
		۱۰۰.۰	۴۳	جمع کلی

۶) احتمال ظهور گروه‌های تروریستی شبیه به داعش در پنج سال آینده در کشور عراق به چه میزان است؟ (الف) خیلی زیاد (ب) زیاد (ج) متوسط (د) کم (ی) خیلی کم
تحلیل سؤال ششم:

بر اساس پاسخ‌های ارائه شده توسط متخصصین، احتمال ظهور گروه‌های تروریستی شبیه به داعش در پنج سال آینده در کشور عراق به‌طور میانگین متوسط ارزیابی شده است. این بدان معناست که کشور عراق در آینده دارای یک ثبات و امنیت نسبی و البته شکننده خواهد بود. علی‌رغم اینکه در حال حاضر (۲۰۲۱) سیطره نظامی داعش با مجاهدت‌های حشد الشعبی و کمک‌های جمهوری اسلامی ایران از بین رفته است اما تفکر داعشی و تکفیری هنوز در بین برخی جریان‌های سیاسی و مذهبی عراق باقی مانده است که در صورت عدم فعالیت فرهنگی می‌تواند موجب ظهور مجدد گروه‌های تکفیری شود. بر همین اساس به هر میزان تفکر تکفیری و گروه‌های نظامی از جمله داعش در بین اقشار مختلف مردم گسترش یابد امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران کاهش می‌یابد و به هر میزان با فعالیت‌های نظامی و مستشاری حرکت‌های نظامی گروه

های تروویستی دفع شود و از سوی دیگر با فعالیت های فرهنگی و فکری تفکر تکفیری از بین برود، امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران و همچنین کل منطقه غرب آسیا افزایش خواهد داشت.

جدول فراوانی سوال ششم:

درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	محاسبه بر اساس طیف لیکرت
۲۶.۲	۲۶.۲	۲۵.۶	۱۱	۲.۰۰
۹۵.۲	۶۹.۰	۶۷.۴	۲۹	۳.۰۰
۱۰۰.۰	۴.۸	۴.۷	۲	۴.۰۰
	۱۰۰.۰	۹۷.۷	۴۲	جمع
		۲.۳	۱	داده های گمشده
		۱۰۰.۰	۴۳	جمع کلی

۷) افزایش ثبات سیاسی بر اساس شاخص های مردم سالاری در عراق (مانند: انتخابات و تحزب) به چه میزان بر افزایش امنیت جمهوری اسلامی ایران تأثیر گذار است؟

الف) خیلی زیاد (ب) زیاد (ج) متوسط (د) کم (ی) خیلی کم
تحلیل سؤال هفتم:

بر اساس پاسخ های ارائه شده توسط متخصصین، افزایش ثبات سیاسی بر اساس مردم سالاری در کشورهای عراق، لبنان و سوریه، تأثیر زیادی بر افزایش امنیت جمهوری اسلامی ایران دارد. به هر میزان این کشورها از نظام های سلطنتی و قبیله ای و اختلافات قومی و فرقه ای به سمت نظام هایی با الگوی جمهوری حرکت کنند دارای ثبات سیاسی بیشتر شده و موجب افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران خواهد شد.

جدول فراوانی سوال هفتم:

درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	محاسبه بر اساس طیف لیکرت
۷.۱	۷.۱	۷.۰		۳.۰۰
۹۲.۹	۸۵.۷	۸۳.۷	۳۶	۴.۰۰
۱۰۰.۰	۷.۱	۷.۰	۳	۵.۰۰

جمع	۴۲	۹۷.۷	۱۰۰.۰
داده های گمشده	۱	۲.۳	
جمع کلی	۴۳	۱۰۰.۰	

بر اساس نتایج بدست آمده از مصاحبه با متخصصین مطالعات منطقه ای و متخصصین مطالعات امنیتی و مباحث مطرح شده پیرامون جریان های سیاسی و مذهبی شیعی فعال در عراق و همچنین نتایج حاصل شده از پرسش نامه این تحقیق میزان انطباق هر یک از جریان های سیاسی و مذهبی عراق، با اصول گفتمان انقلاب اسلامی در قالب یک جدول آماری به صورت تفکیک شده ارائه شده است. در این جدول آماری بر اساس روش محاسباتی لیکرت شماره پنج به عنوان خیلی زیاد، شماره چهار به عنوان زیاد، شماره سه به عنوان متوسط، شماره دو به عنوان کم و شماره یک به عنوان خیلی کم در نظر گرفته شده است.

بر اساس کلیه داده های بدست آمده از مباحث مطروحه و همچنین بر مبنای داده های جدول زیر حشد الشعبی بیشترین نزدیکی و شباهت و حزب بعث و جریان شیرازی ها بیشترین اختلاف را با گفتمان انقلاب اسلامی دارند. بر همین اساس حشد الشعبی بیشترین تاثیر را بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران دارد و حزب بعث و جریان شیرازی ها تاثیر بسیار منفی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران دارند. به طور کلی به هر میزان خصوصیات فکری و رفتاری هر یک از گروه های سیاسی و نظامی عراق انطباق بیشتری با اصول گفتمان انقلاب اسلامی داشته باشد بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تاثیر مثبت دارند و به هر میزان از این اصول فاصله بگیرند تاثیری خنثی یا منفی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران دارند.

جدول (۳) میزان انطباق شاخص های جریان های سیاسی-مذهبی عراق با شاخص های گفتمان انقلاب اسلامی

میزان انطباق شاخص های جریان های سیاسی - مذهبی عراق با شاخص های گفتمان انقلاب اسلامی							
ردیف	اصول	ائتلاف فتح (حشد الشعبی)	ائتلاف سائرون	ائتلاف دولت قانون	ائتلاف نصر	مجلس اعلا و جنبش حکما	فرقه شیرازی ها
۱	اصول عقیدتی	۵	۵	۵	۵	۵	۵
۲	ولایت فقیه	۵	۱	۱	۱	۳	۱

میزان انطباق شاخص های جریان های سیاسی - مذهبی عراق با شاخص های گفتمان انقلاب اسلامی							
ردیف	اصول	ائتلاف فتح(حشد الشعبی)	ائتلاف سائرون	ائتلاف دولت قانون	ائتلاف نصر	مجلس اعلا و جنبش حکما	فرقه شیرازی ها
۳	جمهوری اسلامی	۵	۳	۴	۴	۵	۱
۴	استقلال	۵	۵	۵	۳	۵	۳
۵	آزادی	۵	۵	۵	۵	۵	۳
۶	عدالت	۵	۵	۵	۵	۵	۳
۷	امت اسلامی	۵	۴	۴	۴	۴	۱
۸	علم و فن آوری	۵	۵	۵	۵	۵	۱
۹	تعالی ایمان و اخلاق	۵	۵	۵	۵	۵	۳
۱۰	حمایت از مستضعفان	۵	۳	۵	۲	۵	۳
۱۱	مبارزه با استکبار جهانی	۵	۵	۵	۳	۵	۴
۱۲	نابودی رژیم صهیونیستی	۵	۵	۵	۴	۵	۴
۱۳	اصل مردمی بودن	۵	۵	۵	۴	۵	۴
۱۴	اسلام ناب محمدی	۵	۵	۴	۴	۵	۳
میزان انطباق		۱	۰.۸۲	۰.۸۸	۰.۸۲	۰.۹۲	۰.۴۸

نتیجه گیری :

۱- اختلاف سیاسی بین گروه های اسلامی عراق به طور میانگین تأثیر زیادی بر کاهش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است. بر همین اساس به هر میزان قبیله گرایی و فرقه گرایی در عراق کاهش یابد میزان امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران افزایش می یابد.

۲- افزایش تعداد زائرین اربعین امام حسین (ع) به‌طور میانگین تأثیر زیادی بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است. بر همین اساس به هر میزان بر کمیت و کیفیت حماسه اربعین سرمایه گذاری و فرهنگ سازی شود موجب اتحاد بین شیعیان ایران و عراق و سایر کشورهای اسلامی شده و همین امر باعث افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران می‌شود.

۳- موضع گیری های جریان صدر نسبت به جمهوری اسلامی ایران در برخی مقاطع گذشته نوسان داشته است. در صورتی که این جریان موضع خود را نسبت به اهداف گفتمان انقلاب اسلامی تحکیم نماید و از سوی دیگر بر وحدت امت اسلامی و تقویت محور مقاومت تأکید ورزد، موجب یک نقطه عطف در راستای شکل گیری وحدت بین گروه های شیعی مقاومت اسلامی و همچنین تقویت محور مقاومت علیه جبهه عبری، غربی، وهابی خواهد شد.

۴- فعالیت جریان شیرازی ها به میزان بسیار زیادی موجب کاهش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران شده است. ارتباط جریان شیرازی ها با دولت انگلستان، انجام فعالیت های تبلیغی علیه جمهوری اسلامی و همچنین سخنان کذب سران آن ها نسبت به علمای شیعه، حمله به سفارت ایران در انگلستان از سوی طرفدارای جریان شیرازی ها، فحاشی نسبت به مسئولین نظام جمهوری اسلامی ایران و انجام مراسم قمه زنی که موجب وهن شیعه در افکار عمومی جهان شده از جمله اقداماتی است که تأثیر منفی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است.

۵- احتمال ظهور گروه های تروریستی شبیه به داعش در پنج سال آینده عراق به طور میانگین متوسط ارزیابی شده است. این بدان معناست که کشور عراق در آینده دارای یک ثبات و امنیت نسبی و البته شکننده خواهد بود چرا که هیمنه نظامی داعش و گروه های تروریستی در هم شکسته است اما هنوز به لحاظ فکری و عقیدتی تفکر تکفیری در بین لایه های جامعه عراق از بین نرفته است و با اقدامات تحریک امیز امریکا، عربستان و رژیم صهیونیستی امکان قدرت گیری مجدد نیروهای تروریستی وجود دارد.

۶- به طور کلی با توجه به نتایج پژوهش تأثیرگذاری فعالیت های گروه های سیاسی - نظامی عراق و به طور خاص جریان های شیعی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران به میزان مختلف موثر بوده است. بر همین اساس با نظر به داده های مربوط به گروه های سیاسی و نظامی عراق در جدول زیر گرایش هر یک از آن ها به نحله های مختلف فکری - مذهبی و جهت گیری نسبت به جمهوری اسلامی ایران و همچنین موضع گیری سیاسی آن ها در عرصه بین المللی و تأثیر آن ها بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران به اختصار توضیح داده شده است:

جدول (۴) احزاب سیاسی و گفتمان های فکری عراق و تاثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران

ردیف	جریان های سیاسی و مذهبی و گفتمان های فکری عراق			
	میزان انطباق با شاخص های انقلاب اسلامی	تاثیر بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران	جهت گیری نسبت به ایران موضع گیری سیاسی در عرصه بین المللی	گرایش به نحله های مختلف عقیدتی
۱	متوسط ۸۲٪	تاثیر مثبتی بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران نداشته است	نسبت به جمهوری اسلامی نگرشی مثبت دارند، اما موضعی ملی گرایانه داشته و مخالف نفوذ غیر عرب در عراق هستند و همچنین مخالف اشغال گری آمریکا می باشند.	سائرون رهبر: مقتدا صدر شیعه
۲	بسیار زیاد ۱۰۰٪	تاثیر زیادی بر افزایش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است	ائتلاف فتح شامل سپاه بدر، عصائب اهل حق، کتائب حزب الله و به طور خاص حشد الشعبی با فرمان آیت الله سیستانی برای مبارزه با تروریست ها و متجاوزان به وجود آمدند.	ائتلاف فتح رهبر: هادی عامری شیعه
۳	زیاد ۸۸٪	تاثیر نسبتاً مثبتی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است	این یک ائتلاف فراقومیتهی شامل احزاب شیعه، سنی، مسیحی، کرد، ترکمن است که در رأس آنها حزب الدعوة است و دارای رویکردی دموکراتیک بوده و روابط نزدیکی با جمهوری اسلامی ایران دارد.	ائتلاف دولت قانون رهبر: رئیس نوری مالکی از مذاهب شیعه، سنی و مسیحی تشکیل شده است.
۴	متوسط ۸۲٪	در برخی مواضع تاثیر نسبتاً منفی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است.	ائتلاف نصر جریانی میانه رو است که متمایل به گسترش روابط با آمریکا و غرب است و با جمهوری اسلامی ایران در برخی مواضع بین المللی دارای اختلاف است.	ائتلاف نصر رهبر: حیدر العبادی (شیعه) این ائتلاف دارای اندیشه های تجدد گرایانه است.
۵	زیاد ۸۲٪	تاثیر مثبتی بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است	این ائتلاف روابط تنگاتنگی با جمهوری اسلامی ایران داشته و از جمله مخالفین سلطه آمریکا در عراق و منطقه است.	جنبش ملی الحکما رهبر: عمار (شیعه) این ائتلاف معتقد به اسلام سیاسی است.

				حکیم	
بسیار کم ۰,۴۸	تاثیر بسیار زیادی بر کاهش امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران داشته است.	فعالیت فرقه شیرازی ها بر علیه اهداف انقلاب اسلامی بوده و منجر تشدید اختلاف بین شیعه و سنی شده است. این فرقه مخالف حزب الله لبنان و معتقد به نظریه ولایت شورایی فقها است.	فرقه (شیعه) این فرقه معتقد به اتحاد بین سیاست و دیانت می باشد.	فرقه شیرازی ها رهبر:سید صادق شیرازی	۶

پیشهادات:

۱- جمهوری اسلامی ایران باید از طریق عملیات مستشاری و راهبرد های نظامی مانند استفاده از بازدارندگی قدرت موشک های دور برد، هر گونه نزاع تروریستی و یا جنگ احتمالی را از مرزهای ملی دور نماید و امنیت را از مرکز ایران به پیرامون حوزه تمدن اسلامی گسترش دهد. تا از یک سو جبهه مقاومت تقویت و حفظ شود و از سوی دیگر هزینه کمتری جهت دفع تهدیدات امنیتی متحمل شود. این امر موجب بروز احساس امنیت در بین ملل اسلامی از جمله عراق شده و مردم عراق گفتمان انقلاب اسلامی را مدافع و حامی خود قلمداد نموده و از درون، خود را داخل در حوزه ی تمدن اسلامی احساس می کنند.

۲- گسترش دیپلماسی فرهنگی و تمرکز بر «ژئوکالچر» و دیپلماسی اقتصادی و تمرکز بر ژئواکونومیک می تواند توان امنیتی جمهوری اسلامی ایران و عراق را افزایش دهد.

۳- سیاستمداران، دیپلمات ها، حوزه های علمیه و دانشگاه های ما باید در راستای ترویج گفتمان انقلاب اسلامی و تحقق تمدن بین الملل اسلامی در بین مردم و نخبگان عراق تلاش مضاعف انجام دهند و برخی گروه های سیاسی و نظامی که از بعضی جهات با جمهوری اسلامی ایران زاویه دارند را به سمت اهداف متعالی گفتمان انقلاب اسلامی سوق دهند. از جمله زمینه های شکل گیری این مهم برگزاری هفته تعامل فرهنگی ایران و عراق و برگزاری همایش های مشترک علمی و سیاسی در این زمینه می باشد.

۴- با وجود پتانسیل پیاده روی امام حسین(ع) و زیارت عتبات عالیات و اشتراکات مذهبی و تعاملات سیاسی انتظار می رود وزارت امور خارجه، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دانشگاه ها و حوزه های علمیه، نقش عمیق و فعال تری را در جامعه عراق ایفا نمایند. تبادلات طلاب و دانشجویان در قالب بورسیه های علمی، استفاده فرهنگی و نرم افزاری از پتانسیل پیاده روی اربعین از طریق اعزام مبلغین خبره در مسائل عقیدتی و سیاسی در بین مردم عراق در جهت خنثی

نمودن افکار و عقاید جریان شیرازی ها و کاهش تفکر تکفیری بین خواص و عوام جامعه عراق از جمله مهم ترین راهکارهای فرهنگی و اجرایی در این زمینه است.

منابع

- اسدی، علی اکبر(۱۳۸۸). *سیاست منطقه ای عربستان سعودی و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه سیاست دفاعی*، شماره ۶۸، صص-۱۵۳ ۱۲۱.
- برنا بلداجی، سیروس(۱۳۸۳). *شیعیان عراق، بررسی وضعیت جامعه شناختی، فصلنامه شیعه شناسی*، شماره ۷. صص ۱۸۵-۱۴۷.
- حافظنیا، محمدرضا(۱۳۹۰). *اصول و مفاهیم ژئوپلیتیک*، مشهد: انتشارات پاپلی.
- خرمشاد، محمدباقر(۱۳۸۶). *انقلاب اسلامی ایران و بازتاب آن در رویکردی نظری، اندیشه انقلاب اسلامی*، شماره ۱.
- سبحانی، مهدی(۱۳۹۰). *کاربست عناصر هویتی بر سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه سیاست خارجی*، شماره ۲. صص ۳۲۸-۲۹۵.
- سهرابی محمد، اشرفی امراله، کریمی مرتضی، کالبدشناسی احزاب و گروه های سیاسی عراق و تاثیر آنها بر روابط ایران و عراق، *مطالعات روابط بین الملل، پژوهشنامه روابط بین الملل*، تابستان ۱۳۹۵، دوره ۹، شماره ۳۴؛ از صفحه ۱۶۹ - ۱۹۷.
- صادقی، محمدمسعود(۱۳۹۳). *مؤلفه های دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران*، تهران: مرکز مطالعات فرهنگی - بین المللی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی.
- قاسمی، فرج الله(۱۳۹۳). *ساختار سیاسی - اجتماعی شیعیان عراق*، تهران، موسسه فرهنگی هنری مشعر.
- عالم، عبد الرحمن(۱۳۷۵). *بنیادهای علم سیاست*، تهران: نشر نی
- کردی، حمیدرضا؛ پاکیزه، محمود(۱۳۹۴). *جریان شناسی شیعه لندن، مجله پیام*، تابستان - شماره ۱۱۴، صص ۶۸.
- گلی زواره، غلامرضا(۱۳۹۳). *سیاست حزب بعث: ستیز همه جانبه بر ضد ارزش های دینی*، مرکز تحقیقات اسلامی، *مکتب اسلام*، سال ۴۵، شماره ۷.
- ماندل، رابرت(۱۳۸۷). *چهره متغیر امنیت ملی*، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- منتظران، جاوید؛ قربانی، سعید(۱۳۹۵). *آینده پژوهی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران در بستر تحولات ژئوپلیتیکی*، تمامیت ارضی و بحران های داخلی عراق، *مجله سیاست دفاعی*، دوره ۲۵، شماره ۹۷، صص ۱۱۵-۱۴۴.

منابع خارجی:

- Gramsci, Antonio, *critical Assesment of leading Political philosophers* (2002) Voutledge. p. 139.
-Howarth, D. Noarval, A. Stavrakakis, G, *Discours theory and political analysis* (Manchester university prss, 2000) p. 4.

منابع اینترنتی:

www.fararu.com
www.farsnews.com
www.jahannews.com
www.jamjamonline.com
www.tasnimnews.com